

ENCHANTED GARDEN

Orchestral Works by Uljas Pulkkis

Sharon Bezaly *flute* • Jaakko Kuusisto *violin*
Stavanger Symphony Orchestra • Susanna Mälkki

PULKKIS, ULJAS (b.1975)

1 ENCHANTED GARDEN (2000) 19'38

A musical tale in eight chapters
for solo violin and orchestra

Chapter I: Sunset · Chapter II: Awakening
Chapter III: Enchantment · Chapter IV: Secret
Chapter V: Gathering · Chapter VI: Dance
Chapter VII: Feast · Chapter VIII: Sunrise

CONCERTO FOR FLUTE AND ORCHESTRA (2001) 20'32
in three movements *Dedicated to Sharon Bezaly and BIS Records*

2 First Movement 6'18

3 Second Movement (*attacca*) 4'42

4 Third Movement 9'32

SYMPHONIC DALÍ (2002) 37'12
Three paintings for orchestra

5 I. The Colossus of Rhodes 12'16

6 II. Shades of Night Descending 11'14

7 III. Dawn 13'16

TT: 78'26

JAAKKO KUUSISTO *violin*

SHARON BEZALY *flute*

STAVANGER SYMPHONY ORCHESTRA

SUSANNA MÄLKKE *conductor*

All scores available from FIMIC, Finnish Music Information Centre

There are certain composers who, without seriously considering the alternatives, more or less subconsciously succeed in fulfilling the expectations that are placed upon them both by musicologists and others who are seriously interested in music. Composers who can readily be categorized as belonging to the specific and often relatively limited musical framework one has come to connect them with.

Uljas Pulkkis is definitely not one of them – at least if one does not limit one's expectations purely to aspects of quality. On the contrary, Pulkkis is a veritable chameleon who has fooled all who wanted to pigeon-hole his music – with just about every new piece during the ten years of his career as a composer so far.

He has equally fooled all highbrow musical modernists. Pulkkis's music is more or less as far removed as one can get from the post-serialist idiom to which surprisingly many of today's younger generation of Finnish composers still profess their adherence. Instead, his music leaves plenty of room for a sensual and humorous dimension and, like all good music, it is characterized by a very carefully calibrated balance between intellect and emotion.

With his extraordinary aptitude for mathematics – which he studied before deciding to devote himself to composition – Pulkkis is reminiscent of the young Magnus Lindberg, though his actual application of this gift when composing lies on a slightly different level from that of Lindberg who, at the same age, took a rather more rationalistic attitude to composition.

In Pulkkis's music the highly attractive and, at times, almost seductively glittering surface can readily distract our attention from the structurally solid foundation. His capacity for simultaneously delighting and challenging the listener is by no means common; nor is the way in which he synthesizes elements from different styles and means of expression without ever giving the impression of being a mere compiler lacking an original and independent voice.

This is eloquently demonstrated by all of the works included on this disc. The collection gives us an impression of an exceptionally agile musical intellect which,

in the space of only two years, demonstrates an æsthetic development that would have taken many a composer a whole decade to achieve.

One explanation for this is to be found in the fact that the earliest work recorded here is the violin concerto *Enchanted Garden* (2000) which was awarded the first prize at the 2001 Unesco International Rostrum of Composers. This piece is both the summit and the conclusion of the first phase of development in Pullkis's composing, strange as this may seem with regard to a not overly precocious 25 year-old who had started to study composition only five years previously.

The style of this period – which includes *Tears of Ludovico* for piano and orchestra, a work that won the 1999 composition prize awarded by the Queen Elisabeth Music Competition and that brought him an international reputation – might be termed 'timbral' in that Pulkkis finds his point of departure in French spectralism which he realizes, for example, by the abundant employment of microtones to build up a harmonic colouring that is as rich in overtones as is possible.

This may all seem unnecessarily theoretical – which, interestingly, is never how Pulkkis's music strikes the listener. On the contrary, the composer succeeds in establishing a mode of address which, despite a basic vocabulary with modernist affinities, feels both immediately communicative and intellectually stimulating.

Enchanted Garden, subtitled 'a musical tale in eight chapters', is an originally conceived entity of twenty minutes' duration in which – at least seen from the musical premises – almost surreal events seem to be taking place in an enchanted garden of a tried-and-tested Ravelian type, even though the musical style does not reveal any particular affinities.

The music seems simultaneously notably concrete and dreamily evasive in a very fascinating way and the narrative aspect is, according to the composer, realized so that the soloist – who is also expected to move about in the room – is the narrator whom the orchestral musicians comment upon and react to.

There are few opportunities for the soloist to catch his breath while tackling his

extremely demanding part but there are times when Pulkkis lets him rest his bow and gives full rein to the orchestra in virtuosically orchestrated *tuttis*. Towards the end, the same bells that announced the arrival of the blue hour in the introduction signal that the magical hour is at an end and, in some enigmatically rising scales, the final notes are lost against a background of the delicate light of dawn.

Many composers would have relaxed at this stage, satisfied at having found a workable formula for their need to express themselves. But this is not the case with Pulkkis whose next orchestral work – prior to this he had composed *Madrigal*, a richly melodic concerto for cello and chamber ensemble – the *Flute Concerto* (2001) dedicated to Sharon Bezaly, is a total contrast.

In the flute concerto Pulkkis has turned full circle and has replaced the intricate sonic grid of *Enchanted Garden* with a material which, he claims, is as straightforward as possible, elementary in its choice of subjects and lucid in its orchestration. The classical, three-movement form has its æsthetic offshoot in a musical style that, in the outer movements especially, has a not unappreciable whiff of neo-classicism in the manner of Honegger, Hindemith and Einar Englund, though filtered through the composer's very personally coloured vision.

The first movement is written as a dialogue between flute and orchestra within an airy framework of almost chamber-like qualities while the meditatively tinted middle movement with its tuned gong beats and quarter-tones on the flute moves one's thoughts in the direction of something as totally different as an Oriental temple ritual.

In the harmonically astringent and at times rather heavy-footed dancing finale the soloist has a real opportunity to show her mettle while the solo part never feels as though it has been merely added on but, in full Sibelian mode, is naturally integrated into and logically derived from its musical surroundings.

Characteristic of Pulkkis is that, in connection with his flute concerto – which is one of the few works in his œuvre that is not based on a non-musical idea – he

wrote that he had never previously composed a similar work and would almost certainly never do so again.

Each new work is, for Pulkkis, a unique project, something that has seldom been as apparent as when he went from the flute concerto to the extended orchestral triptych *Symphonic Dalí* (2002) written for the UNKO chamber orchestra and its conductor Jani Telaranta.

If the flute concerto is characterized by a terse, neo-classical rhythmic structure and a generally transparent orchestration, *Symphonic Dalí* positively bathes in tinted sonic shades that can best be described as impressionist, and the link with Ottorino Respighi's *Trittico botticelliano* is too obvious, both from the point of view of ideas and musically, to be dismissed as accidental.

There can be no doubt at all that the lighting belongs to the Mediterranean. The clarity and, yet, ambiguity of Salvador Dalí's art has always fascinated Pulkkis the tone painter and it does not require a preposterous capacity for making associations to draw the parallel to his own music both in this work and in general.

In the *Enchanted Garden* the musical events take place along a time axis from dusk to dawn while here, from the almost film-like, sweeping introductory gestures of the first 'painting' – *The Colossus of Rhodes* – we are positively dazzled by the sun-drenched light of noon.

In the middle painting, *Shades of Night Descending*, we gain an insight into a nocturnal mysticism which seems a trifle more down-to-earth than in the violin concerto while the landscape of the third painting, *Dawn*, intermittently makes an almost uncanny, surreal impression.

Obeisances in the direction of Respighi and Ravel (particularly *Daphnis et Chloé*) as well as, interestingly, Einojuhani Rautavaara, are as respectful as they are skillfully realized while the most astounding thing is that the music still retains an unmistakable Pulkkisian stamp and that it could hardly have been written at any other time than our own.

Like Magnus Lindberg, Uljas Pullkis is – as this disc testifies – a fully-fledged man of the orchestra who can readily manoeuvre between massive frescos and alloys of a more delicate type. The fact that in *Symphonic Dalt* he is able to make the orchestra sound considerably larger than the Beethoven-sized forces that are actually employed says much about his skill as an orchestrator.

Since *Symphonic Dalt*, Pulkkis has written a large number of compositions in different genres: for example the orchestral piece *On the Crest of Waves* as well as concertos for clarinet and horn. He has now reached a total of some fifty works in ten years – an impressive level of productivity for any composer.

But this is in no sense a productivity that gives the impression of being an end in itself. Rather it is the expression of a seemingly almost irresistible creative urge. A musical *Ur-force*, if one will, in a constant and fruitful dialogue with musical history and with its gaze firmly fixed on a future which even Pulkkis himself can hardly foresee.

© *Mats Liljeroos 2007*

In the past fifteen years the **Stavanger Symphony Orchestra** has won international acclaim for its musical quality and profile. The Italian violinist and conductor Fabio Biondi is currently responsible for the orchestra's work in the baroque and classical repertoires, whilst the American Steven Sloane is engaged as principal conductor with a particular responsibility for romantic and modern repertoire. Previous artistic directors have included Frans Brüggen, Alexander Dmitriev, Philippe Herreweghe and Susanna Mälkki. In 2005 the orchestra gave 98 concerts and set a new record of more than 77,000 listeners, 20,000 of whom were children or young people. Internationally, the orchestra has visited 15 European countries and participated in festivals in Edinburgh, Schleswig-Holstein and Prague. In the autumn of 2005 the orchestra made a concert tour to Japan. The Stavanger Symphony Orchestra has made some

twenty CDs for BIS, an important documentation of twentieth-century Norwegian music in which pride of place is occupied by complete recordings of the orchestral music of Geirr Tveitt and Harald Sæverud. The orchestra has also collaborated with unconventional partners from other genres such as jazz and rock. Statoil is the principal sponsor of the Stavanger Symphony Orchestra, a collaboration that began in 1990. HRH Prince Haakon is the orchestra's patron.

Susanna Mälkki has become much sought after on the international conducting circuit. Her versatility and broad repertoire have taken her to symphony orchestras, chamber orchestras, contemporary music ensembles and opera houses. Recent seasons have seen her conducting prestigious orchestras such as the Rotterdam Philharmonic Orchestra, the City of Birmingham Symphony Orchestra, WDR Cologne, the Oslo Philharmonic, the BBC Symphony Orchestra, l'Orchestre National de Belgique and the Danish National Symphony Orchestra. She was artistic director of the Stavanger Symphony Orchestra until the end of 2005 and is currently music director of the Ensemble intercontemporain.

Born in Finland, Susanna Mälkki studied with Jorma Panula, Eri Klas and Leif Segerstam at the Sibelius Academy. Prior to her conducting studies, she had a successful career as a cellist, for instance as co-principal cello in the Gothenburg Symphony Orchestra – an orchestra she now conducts regularly. In 1999 she conducted the Nordic première of Thomas Adès' *Powder Her Face* and was subsequently invited by the composer to conduct further performances in the UK. Other opera commitments have included *Neither* by Morton Feldman in Copenhagen, and, at the Finnish National Opera, *Der Rosenkavalier* and Kaija Saariaho's *L'Amour de Loin*. In 2006 she conducted the world première of Saariaho's oratorio *La Passion de Simone* with Klangforum Wien. She has worked regularly with other contemporary music ensembles such as the Birmingham Contemporary Music Group, ASKO Ensemble and Avanti!

The violinist, conductor and composer **Jaakko Kuusisto** studied the violin at the Sibelius Academy and at Indiana University. He won the Kuopio Violin Competition in 1989 and has won top prizes in the Sibelius, Indianapolis and Carl Nielsen competitions. In 1997 he reached the finals in the Queen Elisabeth competition in Brussels. Appearances as soloist and chamber musician have taken him to China, Japan, the USA and many European countries, for instance with the Minnesota Orchestra and the Lahti Symphony Orchestra. His complete recordings for BIS of Sibelius's early violin works and piano trios have been very well received. Jaakko Kuusisto was appointed leader of the Lahti Symphony Orchestra in 1999. Since 2005 he has been principal guest conductor of the Oulu Symphony Orchestra; other orchestras he has recently conducted include the Lahti Symphony Orchestra, Tapiola Sinfonietta and Tallinn Chamber Orchestra. *The Canine Kalevala*, Kuusisto's second opera, was a massive success at the 2004 and 2005 Savonlinna Opera Festival.

Described by *The Times* as 'God's gift to the flute', **Sharon Bezaly** was chosen as 'Instrumentalist of the Year' by the prestigious *Klassik Echo* in Germany in 2002 and as 'Young Artist of the Year' at the Cannes Classical Awards in 2003. One of the very rare 'full-time' international flute soloists, Sharon Bezaly has inspired renowned composers as diverse as Sofia Gubaidulina, Kalevi Aho and Sally Beamish to write for her. To date, she has seven dedicated concertos which she performs worldwide. 2007 highlights include performances with the BBC Symphony Orchestra, Cincinnati Symphony Orchestra and Residentie Orkest, Den Haag, concerts in Japan with Osmo Vänskä and a recital at London's Wigmore Hall. During the period 2006-2008 Sharon Bezaly is participating in the BBC New Generation Artist scheme. Sharon Bezaly's wide-ranging recordings on BIS have won her the highest accolades, including the Diapason d'or (*Diapason*), Choc de la Musique (*Monde de la Musique*), Editor's Choice (*Gramophone*) and Stern des Monats (*FonoForum*). Her

perfect control of circular breathing (taught by Aurèle Nicolet) liberates her from the limitations of the flute as a wind instrument and enables her to reach new peaks of musical interpretation, as testified by the comparison to David Oistrakh and Vladimir Horowitz made in the *Frankfurter Allgemeine Zeitung*.

For further information please visit www.sharonbezaly.com

SUSANNA MÄLKKI

On olemassa säveltäjiä, jotka suuremmin todellisiin vaihtoehtoihin paneutumatta lunastavat enemmän tai vähemmän tietoisesti sekä akateemisen maailman että alaan vihkiytyneen kuulijajoukon heille asettamat vaatimukset. Säveltäjiä, jotka voidaan ongelmitta sijoittaa erityiseen, usein melko ahtaaseen raamiin, johon heidät on opittu yhdistämään. Uljas Pulkkis ei todellakaan kuulu heihin – ainakaan mikäli odotuksia ei rajata moitteettomaan ja puhtaaseen laatuun. Pulkkis on päinvastoin kameleontti, joka on lähes jokaisella uudella teoksellaan kymmenvuotisen säveltäjänuransa aikana vetänyt nenästä potentiaalisia kaikkietietäviä.

Kuten myös rypyysaisia modernisteja. Pulkkinen musiikki on jokseenkin niin kaukana kuin mahdollista jälkisarjallisesta tyylistä, johon yllättävän moni nuoren suomalaisen säveltäjäsukupolven edustaja edelleen lukeutuu. Sen sijaan siinä on reilusti tilaa sekä aistilliselle että humoristiselle ulottuvuudelle, ja sille on ominaista, kuten kaikelle hyvälle musiikille, tarkasti kalibroitu tasapainottelu älyn ja tunteen välillä.

Matemaattinen erityislahjakkuus – Pulkkis opiskeli matematiikkaa ennen päätöstään satsata sävellykseen – johtaa ajatukset nuoreen Magnus Lindbergiin, samalla kun tämän lahjakkuuden soveltaminen löytää voimansa osittain toiselta tasolta kuin samanikäisenä säveltämiseen rationaalisemmin suhtautunut vanhempi kollega.

Pulkkinen musiikin kohdalla voi sinänsä kovin viehättävä, ajoittain jopa viettelevän hohtava ulkokuori viedä tarkkaavaisuuden helposti pois rakenteellisesti täysipainoisesta perustasta. Hänen kykynsä miellyttää ja haastaa samanaikaisesti ei ole kovin tavallista, ei liioin tapa yhdistää elementtejä eri tyyllilajeista ilman että vaikuttaisi epäitsenäiseltä tilkkutäkintekijältä.

Tämä tulee näkyviin hyvin ilmeisesti kaikissa tämän levyn teoksissa, jotka piirtävät kuvan poikkeuksellisen liikkuvaisesta musiikillisesta intellektuellista, joka ainoastaan kahden vuoden aikana piirtää sellaisen kehityskaaren, jonka toteuttamiseen monen muun kohdalla on tarvittu vuosikymmen.

Yksi selitys piilee tosin siinä tosiasiassa, että levyn vanhin teos, Unescon säveltäjärostrumissa ensimmäisen palkinnon voittanut viulukonsertto *Enchanted Garden*

(2000) edustaa samanaikaisesti huippu- ja päätöskohtaa Pulkkinen tuotannon ensimmäisessä kehitysvaiheessa – kuinka uskomattomalta se voikaan kuulostaa, kun on kyseessä ei varsinaisesti varhaiskypsyä 25-vuotias, joka oli aloittanut sävellyssopintonsa viisi vuotta aikaisemmin.

Tyylilajiksoa – joka käsittää mm. vuonna 1999 Kuningatar Elisabeth –pianokilpailun yhteydessä järjestetyn sävellyskilpailun voittaneen kansainvälisen läpimurto-teen *Tears of Ludovico* pianolle ja orkesterille – voitaisiin nimittää ”sointiväriperustaiseksi” sikäli, että tällöin Pulkkinen ponnistaa ranskalaisesta spektraalilajittelusta, jota toteutuu mm. mikrointervallien runsaalla käytöllä, tavoitteenaan rakentaa mahdollisimman yläsävelrikas harmoninen väritys.

Tämä saattaa vaikuttaa tarpeettomalta teoretoisoinnilta, johon – kiinnostavaa kyllä – Pulkkinen musiikissa ei koskaan törmää. Hän päinvastoin onnistuu taidekappaleella luomaan puhuttelutavan, joka modernismiin viittavasta perussanastosta huolimatta tuntuu niin välittömästi kommunikoivalta kuin älyllisesti virkistävältäkin.

Enchanted Garden, alaotsikoltaan ”kahdeksanlukuinen musiikillinen kertomus” on omaperäisen hedelmällinen 20 minuutin mittainen kokonaisuus, jossa – ainakin musiikillisten perusteiden näkökulmasta – lähes surrealistiset tapahtumat näyttävät tapahtuvan lumotussa puutarhassa ravelmaisesti koetellulla tavalla, vaikkei itse sävelkielessä juuri tässä olekaan sen suurempia yhteneväisyyksiä.

Musiikki tuntuu kiehtovalla tavalla paitsi aivan konkreettiselta, niin myös unenomaisten poisliukuvalta, ja kertova aspekti on toteutettu säveltäjän mukaan niin, että solisti on tarinankertoja, jolle orkesterimuusikot kommentoivat ja reagoivat.

Solisti ei saa montaa hengähdysmahdollisuutta erittäin haastavan roolinsa kanssa kamppaillessaan, mutta jousen annetaan kuitenkin levätä muutaman kerran, kun Pulkkinen päästää orkesterin irti virtuoosisesti orkestroiduissa tuttijaksoissa. Loppua kohti samat kellot, jotka aluksi julistivat sinisen tunnin saapumista, kertovat taianomaisten hetken olevan lopussa, ja muutamissa arvoituksellisesti nousevissa asteikkokuluissa viimeiset äänet häipyvät taka-alalle kohti kirkasta sarastusta.

Monet säveltäjät olisivat tässä vaiheessa asettuneet viisaan lepoon tyytyväisenä siitä, että olivat löytäneet toimivan kaavan ilmaisullisia tarpeitaan varten. Mutta ei Pulkkis, jonka seuraava orkesteriteos – ennen tätä oli päivänvalon nähnyt mm. *Madrigal*, melodisesti runsas konsertto sellolle ja kamariyhtyeelle – Sharon Bezalylle omistettu *Huilukonsertto* (2001), on suurin mahdollinen vastakohta.

Tässä teoksessa Pulkkis on tehnyt täyskäännöksen ja antanut korvata *Enchanted Gardenin* mutkikkaan äänirasterin materiaalilla, joka säveltäjän itsensä mukaan on luonteeltaan mahdollisimman suoraviivaista, yksinkertaista motiivinrakennukseltaan ja selkeää orkestroinniltaan. Klassinen kolmiosainen perusrakenne saa esteettisen rönsynsä sävelkielessä, joka ennen kaikkea ääriosissa haiskahtaa melko lailla neoklassismilta Honeggerin, Hindemithin ja Einar Englundin tyyliin, toki suodatettuna tekijänsä erittäin omaperäisesti värjättyjen linssien läpi.

Ensimmäinen osa on koottu dialogiksi huilun ja orkesterin välille lähes kamari-musiikillisen ilmapissa raameissa, kun taas meditatiivisesti väritetty väliosa erikoisviritteisine gonginlyönteineen ja huilun neljännessävelaskelineen vie ajatukset johonkin niinkin täysin eri maailmaan kuin itämaiseen temppeelirituaaliin.

Harmonisesti karussa, ajoittain aavistuksen raskaskulkuisessa tanssillisessa finaalissa saa solisti todella tilaisuuden näyttää taitonsa, samaan aikaan kun solo-osuus ei koskaan tunnu päälle liimatulta vaan aitosibeliaaniseen tapaan luonnollisesti integroidulta ja musiikillisesta ympäristöstään loogisesti esiin työntyvältä.

Kuvaavaa Pulkkisille on, että hän kirjoitti huilukonsertton – muuten yksi harvoista hänen tuotantonsa teoksista, joka ei perustu ulkomusiikilliseen ideaan – yhteydessä, ettei hän koskaan ole säveltänyt vastaavaa teosta, ja ettei mitä suurimmalla todennäköisyydellä tule sellaista tulevaisuudessakaan tekemään.

Pulkkisille jokainen uusi teos on ainutlaatuinen projekti, mikä on harvoin ilmenyt yhtä selvästi, kun hän ottaa huilukonsertosta askeleen laajaan orkesteritriptyyksiinsä *Symphonic Dalt* (2002), jonka hän sävelsi kamariorkesteri UNKO:lle ja sen kapellimestarille Jani Telarannalle.

Jos huilukonsertolle on luonteenomaista uusklassinen ytimekäs rytmiikka ja enimmäkseen läpikuultava orkestraatio, kylpee *Symphonic Dalf* värikylläisissä soinnillisissa valööreissä, joita voisi lähinnä nimittää impressionistisiksi, ja yhteys Ottorino Respighin *Botticelli-triptyykkiin* (*Trittico botticelliano*) on liian ilmeinen – sekä ideatasolla että puhtaasti musiikillisesti – ollakseen sattumaa.

Eikä ole epäilystäkään, etteikö valaistus olisi kotonaan väliamerellisissä maiseissa. Samanaikainen selkeys ja moniselitteisyys Salvador Dalín taiteessa on aina kiehtonut äänimaalari Pulkkisia, eikä myöskään vaadita vilttejä assosiaatiokykyjä pystyäkseen vetämään rinnastuksen hänen omaan musiikkiinsa, niin tähän teokseen kuin yleisemminkin.

Teoksessa *Enchanted Garden* musiikilliset tapahtumat liikkuvat päiväakselilla illan hämärtymisestä aamunsarastukseen, kun taas tässä, alkaen ensimmäisestä ”taulusta” *The Colossus of Rhodes* (*Rhodoksen kolossi*), lähes elokuvamusiikilliseen tapaan pyyhkäisevien johdantoeliden kera meidät suorastaan sokaistaan keskipäivän aurinkotulvalla.

Välitaluussa *Shades of Night Descending* (*Yön varjot laskeutuvat*) saamme näkemystä yöllisestä mystiikasta, joka näyttää aavistuksen maanläheisemmältä kuin viulukonsertossa, kun taas maisema kolmannessa taulussa *Dawn* (*Aamunsarastus*) antaa hetkittäin lähes kammottavan, epätodellisen vaikutelman.

Kumarrukset niin Respighin kuin Ravelin (etenkin teoksen *Daphnis ja Chloé*) sekä – kiintoisaa kyllä – Einojuhani Rautavaaran suuntaan ovat yhtä kunnioittavia kuin taitavasti toteutettujakin, kun taas kaikkein ällistyttävintä on, että kaikessa on kuitenkin ilmeinen pulkkismainen leimansa, ja että musiikkia tuskin olisi voitu kirjoittaa jonain muuna aikakautena kuin omanamme.

Kuten Magnus Lindbergin, on Uljas Pulkkis – mistä tämä levy on selvä esimerkki – synnynnäinen orkesterimies, joka käsittelee taitavasti niin massiivisia freskoja kuin delikaatimpia seoksia, ja se tosiasia, että hän teoksessaan *Symphonic Dalf* saa orkesterin kuulostamaan huomattavasti suuremmalta kuin teoksessa tosi-

asiassa soittavalta Beethoven-kokoonpanolta, kertoo jotain hänen kyvyistään orkestroijana.

Pulkkis on teoksensa *Symphonic Dall* jälkeen tehnyt suuren määrän sävellyksiä eri genreissä – esimerkiksi orkesterikappaleen *On the Crest of Waves* sekä konserttoja mm. klarinetille ja käyrätorvelle – ja on kymmenessä vuodessa säveltänyt kaikkiaan n. 50 teosta. Vaikuttavaa tuotteliaisuutta mistä tahansa sävellysnäkökulmasta tarkasteltuna.

Kyseessä on kuitenkin tuotteliaisuus, joka ei tunnu itsetarkoitukselta, vaan pikemminkin ilmaukselta lähes vastustamattomasta luomisen tarpeesta. Musiikillinen alkuvoima, jos niin halutaan, alituisesti meneillään oleva hedelmällinen dialogi musiikinhistorian kanssa ja katse kiinnitettynä lujasti tulevaisuuteen, jota tuskin edes Pulkkis itse osaa ennustaa.

© *Mats Liljeroos 2007*

Viimeisen 15 vuoden aikana **Stavangerin sinfoniaorkesteri** on saanut kansainvälistä tunnustusta musiikillisesta laadustaan ja profilistaan. Italialainen viulisti ja kapellimestari Fabio Biondi on tällä hetkellä vastuussa orkesterin työstä barokin ja klassisen tyylin ohjelmiston osalta, kun samalla amerikkalainen Steven Sloane on kiinnitetty ylikapellimestariksi erityisenä vastuualueenaan romanttinen ja moderni ohjelmisto. Aiemmista taiteellisista johtajista mainittakoon Frans Brüggen, Alexander Dmitriev, Philippe Herreweghe ja Susanna Mälkki. Vuonna 2005 orkesteri esitti 98 konserttia ja teki uuden yleisöennätyksen 77.000 kuulijallaan, joista 20.000 oli lapsia tai nuoria. Orkesteri on vierailut 15 Euroopan maassa ja esiintynyt festivaaleilla Edinburghissa, Schleswig-Holsteinissa ja Prahassa. Syksyllä 2005 orkesterilla oli konserttikiertue Japanissa.

Stavangerin sinfoniaorkesteri on tehnyt n. 20 levytystä BIS-levymerkille, 1900-luvun norjalaisen musiikin tärkeän dokumentoinnin, jossa kunniapaikalla on Geirr

Tveittin ja Harald Sæverudin orkesterimusiikin kokonaislevytys. Orkesteri on tehnyt yhteistyötä myös tavallisuudesta poikkeavien tyyllilajien, kuten jazzin ja rockin, edustajien kanssa. Vuonna 1990 alkoi yhteistyö Stavangerin sinfoniaorkesterin pääsponsorina toimivan Statoilin kanssa. Prinssi Haakon on orkesterin suojelija.

Susanna Mälkki on nykyään hyvin kysytty kansainvälisillä kapellimestarimarkkinoilla. Hänen monipuolisuutensa ja laaja ohjelmistonsa ovat johdattaneet hänet sinfoniaorkestereiden, kamariorkestereiden, nykymusiikkiyhtyeiden ja oopperan pariin. Hänen viimeaikaisista vierailuorkestereista mainittakoon Rotterdamin filharmonikot, Birminghamin sinfoniaorkesteri, WDR Köln, Oslon filharmonikot, BBC:n sinfoniaorkesteri, Belgian kansallisorkesteri ja Tanskan kansallinen sinfoniaorkesteri. Hän oli Stavangerin sinfoniaorkesterin taiteellinen johtaja vuoden 2005 loppuun asti ja on tällä hetkellä Ensemble Intercontemporainin taiteellinen johtaja.

Susanna Mälkki opiskeli Jorma Panulan, Eri Klasin ja Leif Segerstamin johdolla Sibelius-Akatemiassa. Ennen kapellimestariopintojaan hänellä oli menestyskäsura sellistinä. Hän toimi esim. sellon varaäänentohtajana Göteborgin sinfoniaorkesterissa, jossa hän nykyään vierailee säännöllisesti kapellimestarina. Vuonna 1999 hän johti Thomas Adèsin teoksen *Powder Her Face* pohjoismaisen ensiesityksen, ja säveltäjä kutsui hänet myöhemmin johtamaan teoksen esityksiä Britanniassa. Muista oopperatuotannoista mainittakoon Morton Feldmanin *Neither* Kööpenhaminassa sekä Ruusuritari ja Kaija Saariahon *L'Amour de Loin* Suomen Kansallisoopperassa. Vuonna 2006 hän johti Saariahon oratorion *La Passion de Simone* kantaesityksen Klangforum Wienin kanssa. Hän on työskennellyt säännöllisesti muidenkin nykymusiikkiyhtyeiden kuten Birmingham Contemporary Music Groupin, ASKO Ensemblen ja Avanti!n kanssa.

Viulisti, kapellimestari ja säveltäjä **Jaakko Kuusisto** on opiskellut viulunsoittoa Sibelius-Akatemiassa sekä Indianan yliopistossa Yhdysvalloissa. Kuopion viulukilpailun 1989 voiton jälkeen Kuusisto on saavuttanut huippusijoja mm. Jean Sibelius –viulukilpailussa, Indianapolisin viulukilpailussa, Carl Nielsen –viulukilpailussa sekä maailman vaativimmaksi sanotussa Kuningatar Elisabeth –viulukilpailussa. Esiintymiset solistina ja kamarimuusikkona ovat vieneet hänet mm. Kiinaan, Japaniin, Yhdysvaltoihin, sekä eri puolille Eurooppaa. Viimeisimpiin kuuluvat esiintymiset Minnesotan orkesterin sekä Sinfonia Lahden solistina. Vuodesta 2005 lähtien Kuusisto on myös toiminut Oulu Sinfonian kapellimestarina päävierailijan ominaisuudessa. Hän on johtanut myös mm. Sinfonia Lahtea, Tapiola Sinfoniettaa ja Tallinnan kamariorkesteria. Kuusiston sävellyksistä mainittakoon hänen toinen oopperansa *Koirien Kalevala*, joka oli suurmenestys Savonlinnan Oopperajuhlilla vuosina 2004 ja 2005.

The Times on kuvaillut **Sharon Bezalya** ”Jumalan lahjaksi huilutaiteelle”, arvovaltainen saksalainen *Klassik Echo* valitsi hänet vuonna 2002 Vuoden instrumentalistiksi, ja Cannes Classical Award 2003 –tilaisuudessa hänet nimettiin Vuoden nuoreksi taiteilijaksi. Bezaly on yksi hyvin harvoista ”päätoimisista” kansainvälisistä huilusolisteista, ja hän on innoittanut kuuluisia säveltäjiä kuten Sofia Gubaidulinaa, Kalevi Ahoa ja Sally Beamishia säveltämään teoksia hänelle. Tähän mennessä hänelle on omistettu seitsemän konserttoa, joita hän esittää ympäri maailmaa. Vuoden 2007 kohokohtiin kuuluvat esiintymiset BBC:n sinfoniaorkesterin, Cincinnati sinfoniaorkesterin ja Haagin Residentie Orkesterin kanssa, konsertit Japanissa Osmo Vänskän johdolla ja resitaali Wigmore Hallissa Lontoossa. Vuosina 2006-08 Sharon Bezaly osallistuu BBC New Generation Artist –ohjelmaan.

Bezalyn monipuoliset levytykset BIS-levymerkille ovat saaneet korkeimpia tunnustuksia, mainittakoon mm. Diapason d’or (*Diapason*), Choc de la Musique (*Monde de la Musique*), Editor’s Choice (*Gramophone*) ja Stern des Monats (*FonoForum*).

Hänen täydellinen (Aurèle Nicolet'n opettama) kiertoilmahengityksen hallintansa vapauttaa hänet huilun rajoituksista puhallinsoittimena ja antaa hänelle mahdollisuuden saavuttaa uusia musiikillisen tulkinnan huippuja, kuten on todistettu vertauksilla David Oistrahiin ja Vladimir Horowitziin (*Frankfurter Allgemeine Zeitung*).

Lisätietoja Bezalysta löytyy osoitteesta www.sharonbezaly.com.

JAAKKO KUUSISTO

Es gibt Komponisten, die, ohne ernsthaft an Alternativen zu denken, mehr oder weniger unbewusst jene Erwartungen erfüllen, die von sowohl Musikwissenschaftlern als auch interessierten Zuhörern an sie gestellt werden. Komponisten, die sich problemlos in einem spezifischen, nicht selten begrenzten Bereich kategorisieren lassen, mit dem man sie normalerweise verbindet.

Uljas Pulkkis gehört definitiv nicht zu diesen – soweit die Erwartungen nicht auf schiere und reine Qualität beschränkt sind. Im Gegenteil, Pulkkis gleicht eher einem Chamäleon und hat während seiner zehnjährigen Komponistenkarriere mit so gut wie jedem neuen Stück potentielle Möchtegern-Experten und stirnrunzelnde Modernisten gleichermaßen an der Nase herum geführt. Pulkkis Musik befindet sich so weit ab wie möglich von jenem postseriellen Idiom, zu dem sich viele Vertreter der jungen finnischen Komponistengeneration erstaunlicherweise immer noch bekennen. Stattdessen lässt sie ausreichend Spielraum für sowohl sinnliche als auch humoristische Dimensionen und zeichnet sich, wie jede gute Musik, durch einen genau abgemessenen Balanceakt zwischen Intellekt und Emotion aus.

Die außerordentliche mathematische Begabung – Pulkkis studierte Mathematik, bevor er sich für die Komponistenlaufbahn entschied – führt die Gedanken zu einem jungen Magnus Lindberg. Deren Anwendung aber findet ihre Kraft auf einer anderen Ebene als bei dem – zumindest im entsprechenden Alter – eher rationalistisch verwurzelten älteren Kollegen.

Bei Pulkkis kann die in sich bereits äußerst einnehmende und bisweilen fast verführerisch-schimmernde Oberfläche leicht die Aufmerksamkeit von dem strukturell gediegenen Fundament ablenken. Seine Gabe zu gefallen und gleichzeitig herauszufordern ist relativ ungewöhnlich, genau wie die Art und Weise, verschiedene Stilelemente und Ausdrucksmittel miteinander zu verbinden, ohne deshalb als unselbstständiger Macher eines Flickenteppichs dazustehen.

Dies kommt auf der vorliegenden CD mit wünschenswerter Deutlichkeit zum Vorschein. Die Auswahl zeichnet ein Bild eines außerordentlich beweglichen musi-

kalischen Intellektes, welcher im Laufe von nur zwei Jahren eine ästhetische Entwicklung an den Tag legt, für deren Verwirklichung so manch einer ein ganzes Jahrzehnt benötigt.

Eine Erklärung kann man in dem ältesten Werk auf dieser CD finden: Das Violinkonzert *Enchanted Garden* (2000), welches bei Unescos Komponistenrostrum 2001 den ersten Preis gewann, stellt gleichzeitig den Höhepunkt wie auch den Schlusspunkt der ersten Entwicklungsphase von Pulkkis' Produktion dar, auch wenn dies schier unglaublich scheint für einen kaum Fünfundzwanzigjährigen, der sein Kompositionsstudium gerade erst fünf Jahre zuvor begonnen hat.

Die Stilperiode, aus der u.a. das Werk *Tears of Ludovico* für Klavier und Orchester stammt, mit dem er 1999 den Kompositionswettbewerb im Anschluss an den Queen Elisabeth Klavierwettbewerb gewann, und damit einen internationalen Durchbruch erzielte, kann als „klangfarbenbasierend“ bezeichnet werden, da Pulkkis hier von einem französischen Spektraldenken ausgeht, das u.a. mit Hilfe von vermehrter Anwendung von Mikrotönen verwirklicht wird, um ein möglichst ober-tonreiches, harmonisches Kolorit aufzubauen.

Dies mag einen jedoch unnötig theoretisierend anmuten, was Pulkkis' Musik interessanterweise aber niemals vorgibt. Im Gegenteil so gelingt ihm das Kunststück einer Anrede, welche, dem modernistischen Grundvokabular zum Trotz, sowohl unmittelbar kommunizierend als auch intellektuell stimulierend wirkt.

Enchanted Garden, mit dem Untertitel „Musikalische Erzählung in acht Kapiteln“, ist eine originell konzipierte, zwanzig Minuten dauernde Einheit, wo sich – zumindest von den musikalischen Prämissen ausgehend – nahezu surrealistische Geschehnisse in einem verzauberten Garten von erprobtem Ravel'schen Schnitt abspielen, auch wenn die eigentliche Tonsprache nicht gerade größere Ähnlichkeiten damit aufweist.

Die Musik scheint auf faszinierende Weise auffallend konkret und gleichzeitig traumartig flüchtig. Der narrative Aspekt ist, laut Komponist, so realisiert, dass der

sich frei im Raum bewegendes Solist den Erzähler ausmacht, den die Orchester-
musiker kommentieren und auf welchen sie reagieren. Der Solist hat während der
Gestaltung seiner äußerst anspruchsvollen Partie nicht viele Atempausen, aber
einige Male wird dem Bogen Ruhe gestattet, wenn Pulkkis das Orchester in virtuos
orchestrierten Tuttipassagen loslässt. Gegen Ende verkünden die gleichen Glocken,
welche in der Einleitung den Beginn der blauen Stunde eingeläutet haben, dass die
magische Stunde zu Ende ist. In einigen enigmatischen, aufwärts strebenden Skalen
verlieren sich die letzten Töne in einem Hintergrund aus zartem Licht der Morgen-
dämmerung.

Viele Komponisten hätten sich in dieser Phase zur Ruhe gesetzt, zufrieden, eine
funktionierende Formel für ihre ausdrucksmäßigen Bedürfnisse gefunden zu haben.
Nicht so aber Pulkkis, dessen folgendes Orchesterwerk – zuvor hatte u.a. das melo-
disch großzügige Konzert für Cello und Kammerensemble, *Madrigal*, das Licht der
Welt erblickt – das der Flötistin Sharon Bezaly gewidmete *Flötenkonzert* (2001), im
schärfsten Kontrast zu seinem Vorgänger steht.

Hier hat Pulkkis eine komplette Kehrtwendung vorgenommen und die heiklen
Tonraaster aus *Enchanted Garden* durch ein Material ersetzt, welches, laut ihm selbst,
so geradeheraus wie nur irgend möglich ist, dabei elementar bei der Motivbildung
und übersichtlich in der Orchestrierung. Die klassische dreisätzige Grundform wird
ästhetisch in einer Tonsprache erweitert, die einen vor allem in den beiden äußeren
Sätzen nicht selten einen Neoklassizismus *à la* Honegger, Hindemith oder Einar
Englund ahnen lässt, wenn auch durch die höchst persönlich gefärbte Linse ihres
Urhebers gefiltert.

Der erste Satz ist als ein Dialog zwischen Flöte und Orchester innerhalb eines
Rahmens mit nahezu kammermusikalisch luftigem Kontext abgefasst, während der
meditativ gefärbte Mittelsatz mit seinen speziell gestimmten Gongschlägen und Vier-
teltönen in der Flöte die Gedanken zu etwas in diesem Zusammenhang so fremdar-
tigen wie ein fernöstliches Tempelritual führt.

Im harmonisch herben und bisweilen etwas schwerfüßigen, tänzerischen Finale erhält der Solist nun ernsthaft die Chance, die Zähne zu zeigen, wobei die Solopartie niemals aufgesetzt, sondern auf echt sibelius'sche Weise stets natürlich integriert und logisch aus dem musikalischen Umfeld entsprungen wirkt.

Bezeichnend für Pulkkis ist, dass er im Zusammenhang mit dem *Flötenkonzert* – übrigens eines der wenigen seiner Werke, die nicht auf einer außermusikalischen Idee basieren – schrieb, er hätte noch nie zuvor ein derartiges Werk komponiert und werde auch mit größter Wahrscheinlichkeit ein solches nie mehr komponieren.

Für Pulkkis ist jedes neue Werk ein einzigartiges Projekt, was selten mit einer solchen Deutlichkeit klar wird wie in jenem Schritt vom *Flötenkonzert* zu dem breit angelegten Orchestertriptychon *Symphonic Dalí* (2002), geschrieben für das Kammerorchester UNKO und seinen Dirigenten Jani Telaranta.

Während das *Flötenkonzert* von einer neuklassischen prägnanten Rhythmik und einem zum größten Teil transparenten Orchestersatz geprägt ist, badet *Symphonic Dalí* in Klängen satter Farben, welche am ehesten als impressionistisch bezeichnet werden können. Die Verbindung mit Ottorino Respighis *Botticellitriptychon (Tritico botticelliano)* ist allzu offenbar, sowohl von der Idee her als auch rein musikalisch, um als reiner Zufall abgetan werden zu können.

Und es besteht nicht der geringste Zweifel darüber, dass das Licht in den mediterranen Sphären seinen Ursprung hat. Die Klarheit und gleichzeitig Vieldeutigkeit in Salvador Dalís Kunst hat den Tonmaler Pulkkis schon immer fasziniert, und es erfordert kein besonders wildes Assoziationsvermögen, um Parallelen zu seiner eigenen Musik im allgemeinen und in diesem Werk im besonderen zu ziehen.

In *Enchanted Garden* bewegen sich die musikalischen Geschehnisse auf einer Zeitachse von der Abenddämmerung bis zum Morgengrauen, während wir hier bereits von den nahezu filmmusikalisch schwenkenden Einleitungsgesten des ersten Bildes an, *The Colossus of Rhodes (Der Koloss von Rhodos)*, förmlich vom gleißenden Sonnenlicht der Mittagszeit geblendet werden.

Im mittleren Bild, *Shades of Night Descending* (*Die Schatten der Nacht senken sich*), bekommt man Einblick in eine nocturnale Mystik, die aber eine Spur bodennäher ist als im Violinkonzert, während die Landschaft im dritten Bild, *Dawn* (*Morgengrauen*), bisweilen einen fast unheimlichen und unwirklichen Eindruck hinterlässt.

Die Anlehnung an sowohl Respighi, Ravel und – interessanterweise – Einojuhani Rautavaara ist respektvoll und geschickt vorgenommen, dennoch ist es erstaunlich, dass alles einen unverkennbaren Pulkkis-Stempel trägt und die Musik zu keiner anderen Zeit geschrieben worden sein kann als in unserer heutigen.

Gleich Magnus Lindberg ist Uljas Pulkkis durch und durch ein Mann des Orchesters – wofür diese CD ein deutliches Beispiel ist – und manövriert lässig zwischen massiven Fresken und Legierungen einer etwas delikateren Art. Die Tatsache, dass er in *Symphonic Dalf* in der Lage ist, das Orchester beträchtlich größer klingen zu lassen, als die tatsächlich verwendete ungefähre Beethoven-Besetzung, sagt einiges über seine enorme Instrumentationskunst aus.

Pulkkis schrieb nach *Symphonic Dalf* eine große Anzahl Kompositionen verschiedener Genres, z.B. das Orchesterstück *On the Crest of Waves* (*Auf dem Kamm der Wellen*) sowie Konzerte für u.a. Klarinette bzw. Horn und Orchester. In seinen zehn Jahren als Komponist hat er bereits ca. fünfzig Werke komponiert – eine beeindruckende Produktivität, aus welcher Komponistenperspektive auch immer.

Eine Produktivität jedoch, die keineswegs als Mittel zum Zweck dient, sondern eher ein Ausdruck für ein kaum zu bändigendes kreatives Bedürfnis ist. Eine musikalische Urkraft, wenn man so will, in einem ständig fortdauernden fruchtbaren Dialog mit der Musikgeschichte und mit dem Blick stets in eine Zukunft gerichtet, welche nicht einmal Pulkkis selbst erraten kann.

© Mats Liljeroos 2007

Das **Stavanger Symphonieorchester** (SSO) hat in den letzten 15 Jahren internationale Anerkennung für seine Qualität und sein interessantes Profil bekommen. Der italienische Geiger und Dirigent Fabio Biondi leitet das Orchester im Bereich des barocken und klassischen Repertoires, während der Amerikaner und engagierte Chefdirigent Steven Sloane vor allem die Verantwortung für das romantische und moderne Repertoire hat. Frühere künstlerische Leiter des Orchesters waren Frans Brüggen, Alexander Dmitriev, Philippe Herreweghe und Susanna Mälkki. 2005 gab das Orchester 98 Konzerte und stellte einen neuen Publikumsrekord mit über 77000 Zuhörern auf, von denen 20000 Kinder und Jugendliche waren. International aufgetreten ist das Orchester in nahezu 15 europäischen Ländern und hat an Festivals in Edinburgh, Schleswig-Holstein und Prag teilgenommen. Im Herbst 2005 war das Orchester in Japan auf Tournee. Vom SSO liegen an die 20 CD-Einspielungen bei BIS Records vor. Eine bedeutende Dokumentation der norwegischen Musik aus dem 20. Jahrhundert, die die Orchestermusik von Geirr Tveitt und Harald Sæverud komplett vereinigt, steht im Zentrum. Das Orchester hat sich auch einen Namen mit weniger traditionellen Partnern innerhalb anderer Genres wie dem Jazz und dem Rock gemacht. Statoil ASA ist der Hauptsponsor des Orchesters, die Zusammenarbeit besteht seit 1990. Das Orchester steht unter der Schirmherrschaft von Kronprinz Haakon.

Susanna Mälkki zählt zu den gefragtesten Dirigenten der internationalen Szene. Durch ihre Vielseitigkeit und ihres breiten Repertoires arbeitete sie mit den verschiedensten Ensembles, wie Symphonieorchester, Kammerorchester, zeitgenössischen Musikensembles und Oper zusammen. In den vergangenen Saisons hat sie so bedeutende Orchester wie die Philharmonischen Orchester von Rotterdam und Oslo, das City of Birmingham und das BBC Symphonieorchester, das Belgische und Dänische Nationalorchester sowie das Orchester des Westdeutschen Rundfunks dirigiert. Bis zum Ende des Jahres 2005 war sie künstlerischer Leiter des Stavanger Symphonieorchesters und ist derzeit Musikchef des Ensembles intercontemporain.

Die in Finnland geborene Susanna Mälkki studierte bei Jorma Panula, Eri Klas und Leif Segerstam an der Sibeliusakademie. Vor ihrem Dirigierstudium war sie bereits eine erfolgreiche Cellistin, z.B. als zweiter Solocellist des Göteborger Symphonieorchesters, ein Orchester, welches sie nun regelmäßig leitet. 1999 dirigierte sie die skandinavische Uraufführung von Thomas Adès' *Powder Her Face* und wurde daraufhin vom Komponisten eingeladen, weitere Aufführungen in Großbritannien zu leiten. Andere Opernengagements sind u.a. *Neither* von Morton Feldman in Kopenhagen sowie *Der Rosenkavalier* und Kaija Saariahos *L'amour de Loin* an der Finnischen Nationaloper. Im Jahre 2006 dirigierte Susanna Mälkki die Welturaufführung von Saariahos Oratorium *La Passion de Simone* mit dem Klangforum Wien. Sie arbeitet regelmäßig mit verschiedenen zeitgenössischen Musikensembles zusammen, darunter die Birmingham Contemporary Music Group, das ASKO-Ensemble und Avanti!.

Der Geiger, Dirigent und Komponist **Jaakko Kuusisto** (geb. 1974) studierte Violine an der Sibelius-Akademie und an der Indiana University. Er gewann den Kuopio-Violinwettbewerb 1989 sowie weitere vordere Preise bei den Sibelius-, Indianapolis- und Carl-Nielsen-Wettbewerben. 1997 erreichte er das Finale beim Königin-Elisabeth-Wettbewerb in Brüssel. Auftritte als Solist (u.a. mit dem Minnesota Orchestra und dem Lahti Symphony Orchestra) und Kammermusiker haben ihn nach China, Japan, in die USA und viele europäische Länder geführt. Zu den Orchestern, die er geleitet hat, gehören das BBC Concert Orchestra, das Finnische Radio-Symphonieorchester, die Tapiola Sinfonietta und das Lahti Symphony Orchestra. Seine Einspielungen von Sibelius' frühen Violinwerken und Klaviertrios für BIS fanden großen Anklang. 1999 wurde Jaakko Kuusisto zum Konzertmeister des Lahti Symphony Orchestra ernannt. Seit 2005 ist er Ständiger Gastdirigent des Oulu Symphony Orchestra; außerdem hat er in jüngerer Zeit Orchester wie das Lahti Symphony Orchestra, die Tapiola Sinfonietta und das Tallinn Chamber Orchestra dirigiert. *Das*

Kalevala der Hunde, Kuusistos zweite Oper, war ein überwältigender Erfolg bei den Opernfestspielen in Savonlinna 2004 und 2005.

Sharon Bezaly, von der *Times* als „Gottes Geschenk an die Flöte“ bezeichnet, wurde 2002 mit dem renommierten deutschen „ECHO Klassik“-Preis in der Kategorie „Instrumentalistin des Jahres“ geehrt; 2003 erhielt sie einen Cannes Classical Award als „Young Artist of the Year“. Als eine der seltenen internationalen „Vollzeit“-Flötistinnen hat Sharon Bezaly renommierte Komponisten so unterschiedlicher Statur wie Sofia Gubaidulina, Kalevi Aho und Sally Beamish inspiriert, Werke für sie zu komponieren. Bis dato wurden ihr sieben Konzerte gewidmet, die sie in der ganzen Welt aufführt. Zu den Höhepunkten der Saison 2007 gehören Konzerte mit dem BBC Symphony Orchestra, dem Cincinnati Symphony Orchestra, dem Residentie Orkest Den Haag, Konzerte in Japan mit Osmo Vänskä sowie ein Recital in der Londoner Wigmore Hall. In den Jahren 2006 bis 2008 nimmt Sharon Bezaly am BBC New Generation Artist-Programm teil. Für ihre vielseitigen Aufnahmen bei BIS hat sie höchste Auszeichnungen erhalten, u.a. den Diapason d'or (*Diapason*), den Choc de la Musique (*Monde de la Musique*), Editor's Choice (*Gramophone*) und den Stern des Monats (*FonoForum*). Ihre vollendete, bei Aurèle Nicolet erlernte Beherrschung der Zirkularatmung befreit sie von den Beschränkungen, die dem Blasinstrument Flöte gemeiniglich anhaften, und versetzt sie in die Lage, neue Regionen der musikalischen Interpretation zu erreichen – nicht von ungefähr wurde sie von der *Frankfurter Allgemeinen Zeitung* mit David Oistrach und Vladimir Horowitz verglichen.

Weitere Informationen finden Sie unter www.sharonbezaly.com

Il existe des compositeurs qui, sans considérer sérieusement des alternatives personnelles, répondent plus ou moins consciemment aux attentes qu'ont sur eux le monde académique et le public initié ; qui se laissent sans problème placer dans une catégorie dans le cadre spécifique, souvent relativement limité, qu'on a appris à leur associer.

Uljas Pulkkis n'est définitivement pas l'un d'eux – à moins que les attentes ne soient pas limitées à la qualité pure et simple. Au contraire, Pulkkis est un caméléon qui a déjoué les potentiels connaisseurs avec à peu près chaque nouvelle pièce au cours des dix ans de sa carrière de compositeur jusqu'ici.

Il a aussi déjoué les modernistes qui se creusent la cervelle. La musique de Pulkkis est aussi loin que possible du postsérialisme auquel de jeunes finlandais étonnamment nombreux de la génération d'aujourd'hui adhèrent encore. Il donne au contraire beaucoup de place à une dimension sensuelle et humoristique et sa musique, comme toute bonne musique, se caractérise par un équilibre soigneusement pesé entre intellect et émotion.

Le talent exceptionnel pour les mathématiques – que Pulkkis étudia avant d'opter résolument pour la composition – fait penser au jeune Magnus Lindberg tandis que l'application trouve sa force sur un plan partiellement différent de celui trouvé chez son collègue aîné qui était plus rationaliste, du moins à l'âge de Pulkkis.

Chez Pulkkis, la surface en soi si séduisante, par moments presque chatoyante, peut facilement voler la vedette au fondement structurellement solide. Son talent pour plaire et poser en même temps un défi n'est pas très commun, non plus d'ailleurs sa manière de synthétiser des éléments de différents styles et moyens d'expression sans pour cela passer pour un poseur de mosaïque dépourvu d'indépendance.

Ceci apparaît avec toute la clarté voulue dans toutes les œuvres sur ce disque, œuvres qui forment une image d'un intellect musical exceptionnellement animé qui, en deux ans seulement, traversa un développement esthétique auquel plusieurs autres arrivent en une décennie.

Une explication se trouve dans le fait que l'œuvre la plus ancienne du disque, le concerto pour violon *Enchanted Garden* (2000) qui gagna le premier prix de composition du Rostrum international de l'Unesco en 2001, se trouve à la fois au sommet et à la fin de la première phase de développement dans la production de Pulkkis – tout incroyable que cela puisse sembler pour un compositeur précoce de 25 ans qui avait commencé ses études de composition cinq ans plus tôt.

Le style de cette période – qui renferme entre autres l'œuvre de percée *Tears of Ludovico* pour piano et orchestre qui gagna en 1999 le concours de composition affilié au concours de piano de la reine Elizabeth – peut être désigné comme « basé sur une couleur sonore » dans ce sens que Pulkkis part d'une pensée française prismatique qui se réalise au moyen de nombreux microtons afin d'obtenir un coloris harmonique le plus riche possible en harmoniques.

Cela peut sembler de la théorie inutile, ce que la musique de Pulkkis d'ailleurs ne fait jamais. Il réussit au contraire à établir une communication qui, malgré son vocabulaire fondamental aux affinités modernistes, est ressenti à la fois comme immédiatement communicatif et intellectuellement stimulant.

Sous-titré « conte musical en huit chapitres », *Enchanted Garden* est une unité à la conception originale d'une durée de 20 minutes où – au moins à partir des prémisses musicales, des événements presque surréalistes semblent se passer dans un jardin enchanté ravelien bien entretenu même si le style lui-même ne montre pas de ressemblances très grandes juste ici.

La musique semble tout aussi manifestement concrète que coulante comme un rêve de façon fascinante et l'aspect narrateur, selon le compositeur, est réalisé de sorte que le soliste – qui doit même se mouvoir dans la salle – est le narrateur que les musiciens d'orchestre commentent et auquel ils réagissent.

Le soliste n'a pas beaucoup de pauses dans sa partie extrêmement difficile mais son archet prend quelques moments de répit quand Pulkkis engage l'orchestre dans des *tutti* à l'orchestration virtuose. Vers la fin, les cloches qui annonçaient au com-

mencement le début de l'heure bleue, signalent que l'heure magique est terminée et, dans quelques gammes ascendantes énigmatiques, les derniers sons se perdent dans un fond de crépuscule léger.

Plusieurs compositeurs se seraient alors reposés, contents d'avoir trouvé une formule adéquate à leur besoin d'expression. Mais pas Pulkkis dont l'œuvre orchestrale suivante, *Concerto pour flûte* (2001), suit chronologiquement le concerto pour violoncelle et ensemble de chambre *Madrigal* aux grands mouvements mélodiques. Dédié à Sharon Bezaly, le *Concerto pour flûte* fait un grand contraste à *Enchanted Garden*.

Pulkkis a fait ici volte-face et remplace les trames compliquées d'*Enchanted Garden* par un matériel qui, selon lui-même, est de caractère le plus direct possible, à la faction motivique élémentaire et à l'orchestration claire. La forme fondamentale classique en trois mouvements se ramifie esthétiquement dans un langage qui, dans les mouvements extérieurs surtout, sent le néoclassicisme à la Honegger, Hindemith et Einar Englund, même s'il est filtré par la vue à la teinte très personnelle du compositeur.

Le premier mouvement est un dialogue entre la flûte et l'orchestre dans le cadre d'un contexte aéré presque à la manière de la musique de chambre tandis que le mouvement intermédiaire, à la teinte méditative avec son gong à l'accord particulier et les quarts de tons à la flûte, fait penser à quelque chose d'aussi différent du contexte qu'un rite de temple oriental.

Le finale à l'harmonie âpre, dansant mais avec parfois un peu de lourdeur, donne au soliste l'occasion rêvée de se mettre en valeur. La partie soliste n'est jamais le résultat d'un collage ; elle est plutôt, de manière sibérienne, naturellement intégrée dans l'environnement musical dont elle découle logiquement.

Il est typique de Pulkkis qu'en connection avec le *Concerto pour flûte* – d'ailleurs l'une des rares œuvres de sa production qui ne repose pas sur une idée non-musicale – il écrivit qu'il n'avait jamais composé une œuvre semblable auparavant et qu'il était fort probable qu'il n'en récrive jamais d'autre non plus.

Pour Pulkkis, chaque œuvre nouvelle est un projet unique, ce qui s'est rarement vu aussi clairement que quand, après le *Concerto pour flûte*, il se mit au grand triptyque orchestral *Symphonic Dalí* (2002) écrit pour l'orchestre de chambre UNKO et son chef Jani Telaranta.

Si le *Concerto pour flûte* se caractérise par une structure néo-classique sévère et une orchestration généralement transparente, *Symphonic Dalí* baigne dans des sonorités richement colorées qu'on pourrait dire impressionnistes ; le lien avec le *Triptyque de Botticelli* (*Trittico botticelliano*) d'Ottorino Respighi est trop évident, tant du point de vue de l'idée que de la musique, pour pouvoir être vu comme une simple coïncidence.

Il ne fait pas de doute non plus que la lumière provient de la Méditerranée. La dualité de clarté et d'ambiguïté dans l'art de Salvador Dalí a toujours fasciné le peintre musical Pulkkis et il n'est pas nécessaire d'avoir un sens de l'association développé pour établir un parallèle entre l'art de Dalí et la musique de Pulkkis, autant dans cette composition qu'en général.

Dans *Enchanted Garden*, les événements musicaux se passent en un jour, de l'aurore au crépuscule, tandis qu'ici la lumière du soleil de midi nous éblouit dès les grands premiers mouvements, comme sortis d'une musique de film, du premier « tableau », *Le colosse de Rhodes*.

Dans le tableau central, *Les ombres de la nuit descendent*, on pénètre dans une mystique nocturne qui est légèrement plus terre-à-terre que le concerto pour violon tandis que le paysage dans le troisième tableau, *Crépuscule*, crée une impression irréelle, presque sinistre.

Les hommages à Respighi et à Ravel (surtout dans *Daphnis et Chloé*) de même, chose intéressante, qu'à Einojuhani Rautavaara sont aussi respectueux qu'habilement réalisés tandis que le plus surprenant est que le tout porte la marque immanquable de Pulkkis et que la musique pourrait difficilement malgré tout être écrite à une époque autre que la nôtre.

A l'exemple de Magnus Lindberg, Uljas Pulkkis est un homme d'orchestre accompli – ce disque en donne la preuve – qui manie aussi facilement des fresques massives que des alliages plus délicats ; le fait que, dans *Symphonic Daltí*, l'orchestre sonne comme un ensemble beaucoup plus nombreux que l'effectif beethovénien réuni ici en dit long sur sa capacité d'orchestrateur.

Après *Symphonic Daltí*, Pulkkis a écrit un grand nombre de compositions dans des genres divers – par exemple le morceau pour orchestre *On the Crest of Waves* de même que des concertos pour clarinette et cor – un total jusqu'ici d'une cinquantaine d'œuvres en dix ans, résultat d'une productivité imposante pour tout compositeur quel qu'il soit.

Une productivité qui pourtant n'est pas un but en soi mais plutôt l'expression d'un besoin créatif presque intraitable. Une force naturelle musicale si l'on veut, dans un dialogue fécond constant avec l'histoire de la musique et le regard solide-ment posé sur un avenir que même Pulkkis lui-même peut difficilement prédire.

© *Mats Liljeroos* 2007

L'Orchestre symphonique de Stavanger (OSS) est reconnu internationalement depuis plus de 15 ans pour sa qualité et son profil intéressant. Le violoniste et chef d'orchestre italien Fabio Biondi est responsable maintenant du travail dans le répertoire baroque et classique tandis que l'Américain Steven Sloane est engagé comme chef principal de l'orchestre avec une responsabilité particulière pour le répertoire romantique et moderne. Frans Brüggen, Alexander Dmitriev, Philippe Herreweghe et Susanna Mälkki ont tous été directeur artistique de la formation. En 2005, la formation a donné 98 concerts et enregistré un nouveau record de plus de 77,000 visiteurs dont 20,000 enfants et adolescents. Sur la scène internationale, l'ensemble a visité 15 pays européens et participé aux festivals d'Edimbourg, Schleswig-Holstein et Prague. L'orchestre fit une tournée au Japon en automne 2005. L'OSS a enregistré

une vingtaine de disques BIS : une importante documentation de la musique norvégienne du 20e siècle dont l'intégrale de la musique pour orchestre de Geirr Tveitt et de Harald Sæverud forme une partie centrale. L'orchestre s'est aussi distingué par une collaboration non-traditionnelle dans d'autres genres comme le jazz et le rock. Il est subventionné principalement par Statoil ASA depuis 1990. L'orchestre jouit de la haute protection de Son Altesse Royale le prince héritier Haakon.

Susanna Mälkki est devenue très recherchée dans les cercles internationaux de direction. Sa flexibilité et son vaste répertoire l'ont menée à la tête d'orchestres symphoniques, d'orchestres de chambre, d'ensembles de musique contemporaine et d'orchestres d'opéra. Ces dernières saisons, elle a dirigé des orchestres aussi prestigieux que l'Orchestre philharmonique de Rotterdam, l'Orchestre symphonique de Birmingham, le WDR Cologne, la Philharmonie d'Oslo, l'Orchestre symphonique de la BBC, l'Orchestre National de Belgique et l'Orchestre symphonique national danois. Elle fut directrice artistique de l'Orchestre symphonique de Stavanger jusqu'à la fin de 2005 et est présentement directrice musicale de l'Ensemble intercontemporain.

Née en Finlande, Susanna Mälkki a étudié avec Jorma Panula, Eri Klas et Leif Segerstam à l'Académie Sibelius. Avant d'étudier la direction, elle fit une carrière couronnée de succès comme violoncelliste, par exemple comme assistant premier violoncelle à l'Orchestre symphonique de Gothembourg – un orchestre qu'elle dirige maintenant régulièrement. En 1999, elle dirigea la première nordique de *Powder Her Face* de Thomas Adès qui l'invita ensuite à en diriger d'autres représentations au Royaume-Uni. Parmi d'autres engagements à l'opéra mentionnons *Neither* de Morton Feldman à Copenhague et, à l'Opéra national finlandais, *Le Chevalier à la Rose* et *L'Amour de Loin* de Kaija Saariaho. En 2006, Susanna Mälki dirigea la création mondiale de l'oratorio *La Passion de Simone* de Saariaho avec le Klangforum de Vienne. Elle a travaillé régulièrement avec d'autres ensembles de musique

contemporaine dont le Birmingham Contemporary Music Group, l'Ensemble ASKO et Avanti !

Le violoniste, chef d'orchestre et compositeur **Jaakko Kuusisto** (né en 1974) a étudié le violon à l'Académie Sibelius et à l'université d'Indiana. Il gagna le concours de violon de Kuopio en 1989 et a été lauréat des concours Sibelius, Indianapolis et Carl Nielsen. En 1997, il se rendit en finale au concours de la reine Elisabeth à Bruxelles. Comme soliste et chambriste, il s'est rendu en Chine, au Japon, aux Etats-Unis et dans plusieurs pays européens avec par exemple l'Orchestre du Minnesota et l'Orchestre Symphonique de Lahti. Ses enregistrements sur BIS de l'intégrale des compositions juvéniles pour violon et des trios pour piano de Sibelius ont été très bien reçus. Jaakko Kuusisto fut nommé premier violon de l'Orchestre Symphonique de Lahti en 1999. Il est principal chef invité de l'Orchestre symphonique d'Oulu depuis 2005 ; il a récemment dirigé l'Orchestre symphonique de Lahti, la Tapiola Sinfonietta et l'Orchestre de chambre de Tallinn entre autres. Le second opéra de Kuusisto, *Le Kalevala canin*, remporta un succès massif au festival d'opéra de Savonlinna en 2004 et 2005.

Décrite par *The Times* en ces mots : « un don de Dieu à la flûte », **Sharon Bezaly** a été choisie « Instrumentiste de l'année » par le prestigieux Prix *Klassik Echo* en Allemagne en 2002 et « Jeune artiste de l'année » par le Cannes Classical Award en 2003. L'une des rares flûtistes solistes « à temps complet » de réputation internationale, Sharon Bezaly a inspiré des compositeurs aussi différents que Sofia Gubaidulina, Kalevi Aho et Sally Beamish. En 2007, elle comptait sept concertos qui lui ont été dédiés qu'elle interprète un peu partout à travers le monde. Les moments forts de la saison 2006-7 comprennent des concerts avec l'Orchestre symphonique de la BBC, l'Orchestre symphonique de Cincinnati et le Residentie Orkest de La Haye, des concerts au Japon avec Osmo Vänskä et un récital au Wigmore Hall de Londres.

Durant la période 2006-8, Sharon Bezaly participe au programme BBC New Generation Artist. Les enregistrements de Sharon Bezaly chez BIS couvrent un vaste répertoire et lui ont valu les éloges de la critique, notamment le Diapason d'or (*Diapason*), Choc de la musique (*Le Monde de la musique*), Editor's Choice (*Gramophone*) et Stern des Monats (*FonoForum*). Son parfait contrôle de la respiration circulaire (qui lui a été enseignée par Aurèle Nicolet) lui permet de se libérer des limites de la flûte et d'atteindre de nouveaux sommets de l'interprétation musicale que le *Frankfurter Allgemeine Zeitung* a comparés à ceux de David Oïstrakh et de Vladimir Horowitz. Pour d'autres informations, veuillez consulter son site internet : www.sharonbezaly.com

SHARON BEZALY

The music on this Hybrid SACD can be played back in Stereo (CD and SACD) as well as in 5.0 Surround sound (SACD).

Our surround sound recordings aim to reproduce the natural sound in a concert venue as faithfully as possible, using the newest technology. In order to do so, all five channels are recorded using the full frequency range, with no separate bass channel added: a so-called 5.0 configuration. If your sub-woofer is switched on, however, most systems will also automatically feed the bass signal coming from the other channels into it. In the case of systems with limited bass reproduction, this may be of benefit to your listening experience.

INSTRUMENTARIUM

Jaakko Kuusisto Violin: Matteo Goffriller 1702
Sharon Bezaly Flute: Muramatsu 24k All Gold Model, No. 60600

RECORDING DATA

Recorded in June and August 2005 at the Stavanger Concert Hall, Norway

Recording producer and digital editing: Martin Nagorni

Sound engineer: Fabian Frank

Recording equipment: Neumann microphones; Millennia HV-3D Microphone Preamplifier; RME high resolution A/D converter;

Yamaha DM1000 digital mixer; Sequoia Workstation; B&W Nautilus 80z loudspeakers; STAX headphones

SACD authoring: Bastiaan Kuijt

Executive producers: Robert von Bahr (*Flute Concerto*); Robert Suff (other works)

BOOKLET AND GRAPHIC DESIGN

Cover text: © Mats Liljeroos 2007

Translations: William Jewson (English); Teemu Kirjonen (Finnish); Anke Budweg (German); Arlette Lemieux-Chené (French)

Front cover photograph: © David Kornfeld

Photograph of Uljas Pulkkis: © Saara Vuorjoki / Fimic

Photograph of Susanna Mälkki: © Tanja Ahola

Photograph of Sharon Bezaly: © Anders Krison

Typesetting, lay-out: Andrew Barnett, Compact Design Ltd., Saltdean, Brighton, England

BIS CDs can be ordered from our distributors worldwide.

If we have no representation in your country, please contact:

BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden

Tel.: 08 (Int.+46 8) 54 41 02 30 Fax: 08 (Int.+46 8) 54 41 02 40

info@bis.se www.bis.se

BIS-SACD-1339 © & © 2007, BIS Records AB, Åkersberga.

